

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vytauto g. 38, 41143 Biržai, tel., +370 682 53 998; +370 605 74 071 el. p. kontrolė@biržai.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188642518.

Biržų rajono savivaldybės tarybai
Biržų rajono savivaldybės administracijai

IŠVADA DĖL BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS GALIMYBĖS IMTI ILGALAIKĘ PASKOLĄ INVESTICIJŲ PROJEKTAMS FINANSUOTI

2023 m. rugsėjo 19 d. Nr. K9-4
Biržai

Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau – Tarnyba), prižiūrėdama, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas ir patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai, rengia ir savivaldybės tarybai teikia sprendimams priimti reikalingas išvadas dėl savivaldybės prisiimamų įsipareigojimų pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis, garantijų suteikimo kreditoriams už savivaldybės valdomų įmonių prisiimamus įsipareigojimus pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis.¹

Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija² – sprendimų dėl savivaldybės prisiimamų įsipareigojimų pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo), kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis ir garantijų teikimo už savivaldybės valdomų įmonių prisiimamus įsipareigojimus pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis priėmimas, laikantis Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme numatytų ir Lietuvos Respublikos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų limitų ir gavus savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvadą.

Išvada teikiama, atsižvelgiant į Biržų rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybės) administracijos prašymą³ pateikti išvadą dėl galimybės Savivaldybei imti 1 660 000 Eur (vieno milijono šešių šimtų šešiasdešimt tūkstančių eurų) ilgalaikę paskolą investicijų projektams finansuoti. Numatomi finansuoti investicijų projektai:

- Sporto ir sveikatingumo komplekso Biržuose, J. Basanavičiaus g. 69A, statyba, I etapas;
- Biržų miesto viešųjų erdvių buvusioje estrados teritorijoje ir piliavietės teritorijoje su prieigomis modernizavimas, kuriant papildomus ir stiprinant esamus traukos centrus;
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone;

¹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 67 straipsnio 1 dalies 3 punktas.

² Ten pat 15 straipsnio 2 dalies 21 punktas.

³ Biržų rajono savivaldybės administracijos 2023 m. rugsėjo 5 d. raštas Nr. SN-1322 „Dėl išvados apie galimybę savivaldybei 2023 m. imti ilgalaikę paskolą investicijų projektams finansuoti“.

- Biržų rajono Agluonos ir Juodupės sausinimo sistemų dalies melioracijos griovių ir juose esančių hidrotechnikos įrenginių rekonstravimas;
- Biržų rajono Širvėnos seniūnijos dalies melioracijos griovių ir juose esančių hidrotechnikos įrenginių rekonstravimas.

Skolinimosi reglamentavimas

Pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo⁴ nuostatas, savivaldybės, laikydamosi Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme⁵ (toliau – Konstitucinis įstatymas) numatytų ir Lietuvos Respublikos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų limitų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka gali imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių ilgalaikės⁶ paskolas investicijų projektams finansuoti ir ankstesniems skoliniamis įsipareigojimams vykdyti.

Savivaldybių skolinimosi taisyklės⁷ nustato, kad savivaldybė skolindamasi įvertina, ar prisiimdama skolinius įsipareigojimus neviršys Konstituciniame įstatyme ir Lietuvos Respublikos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme (toliau – Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas) nustatytų limitų.

Savivaldybės skolos ir garantijų limitai

Vadovaujantis 2023 metų Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo⁸ 13 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, savivaldybių skolos limitas yra 60 proc. nuo šio įstatymo 5 priede nurodytų prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 2022 metų savivaldybės biudžeto gautų pajamų, išskyrus pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijas, sumos. Minėtame 5 priede nurodytos prognozuojamos Biržų rajono savivaldybės biudžeto pajamos – 20 730,0 tūkst. Eur. Savivaldybės 2022 m. gautos pajamos (be gyventojų pajamų mokesčio ir valstybės biudžeto dotacijų) – 3 897,4 tūkst. Eur. Todėl bazinė suma, nuo kurios skaičiuojamas Savivaldybės skolos limitas, yra 24 627,4 tūkst. Eur. Tokiu būdu Savivaldybės 2023 metų skolos limitas, į kurį įskaitomi visi Savivaldybės prisiimti, bet dar neįvykdyti įsipareigojimai grąžinti kreditoriams lėšas pasirašius paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, yra 14 776,4 tūkst. Eur.

Pagal finansinės apskaitos duomenis, Savivaldybės skoliniai įsipareigojimai, skaičiuojami į skolos limitą, 2023 m. liepos 1 d. buvo 6 122,6 tūkst. Eur arba 24,9 proc., iš jų:

- paimtų ir negrąžintų paskolų likutis – 4 305,9 tūkst. Eur;
- paskolų įsipareigojimai pagal daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo programą) – 338,3 tūkst. Eur;
- prisiimti įsipareigojimai pagal garantijas – 1 478,4 tūkst. Eur.

Savivaldybės skolos limito likutis 2023 m. liepos 1 d. yra 8 653,8 tūkst. Eur.

Planuojama imti 1 660,0 tūkst. Eur ilgalaikę paskola investicijų projektams finansuoti Savivaldybės skolą padidintų iki 7 782,6 tūkst. Eur arba 31,6 proc.

Savivaldybės prisiimti įsipareigojimai pagal garantijas dėl savivaldybės valdomų įmonių prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas pagal paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus negali viršyti

⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais), 10 str. 1 d. 1 p.

⁵ Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, 2014-11-06 Nr. XII-1289.

⁶ kurių trukmė ilgesnė kaip vieni metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetiniais metais.

⁷ Savivaldybių skolinimosi taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimu Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“, 4 p.

⁸ Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2022-11-22 Nr. XIV-1556.

2 462,7 tūkst. Eur (10 procentų nuo bazinės sumos). Savivaldybės priimtų įsipareigojimų likutis pagal garantijas 2023 m. liepos 1 d. yra 1 326,2 tūkst. Eur arba 5,39 proc.

Savivaldybės skolos limitai nėra viršijami.

Fiskalinės drausmės taisyklės

Pagal Konstitucinio įstatymo nuostatas⁹, Savivaldybės biudžetas turi būti planuojamas, tvirtinamas, keičiamas ir vykdomas taip, kad biudžeto asignavimai neviršytų jo pajamų, išskyrus metus, kuriais pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos viešai paskelbtą ekonominės raidos scenarijų, dėl kurio tvirtinimo kontrolės institucija paskelbė savo išvadą, numatomas neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo. Pastaruoju atveju asignavimai negali viršyti pajamų daugiau kaip 1,5 procento.

Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2022 metų pabaigoje paskelbė 2022–2025 metų ekonominės raidos scenarijų¹⁰, kur šiuo laikotarpiu numatomas neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo. Atsižvelgiant į tai, Savivaldybės 2023 metų biudžeto asignavimai gali viršyti pajamas, tačiau ne daugiau kaip 1,5 procento.

Vyriausybė, įvertinusi valstybės finansines galimybes, gali siūlyti Seimui valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyti savivaldybėms grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitą¹¹. Šiuo metu grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas nėra nustatytas.

Vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 4 straipsnio 5 dalies nuostatomis, Savivaldybei taikoma biudžeto sudarymo lankstumo taisyklė, leidžianti nustatytais atvejais koreguoti pajamas ir asignavimus. Planuojama imti ilgalaikę paskola, įvertinus 2023 metais numatomų įvykdyti skolinių įsipareigojimų sumą ir taikant lankstumo taisyklę, nepadidins Savivaldybės asignavimų daugiau nei 1,5 proc., lyginant su planuojamomis pajamomis.

Nauja yra tai, kad asignavimai ir pajamos, t. y. balansas, vertinami kaupiamuoju būdu. Jeigu paskutiniaisiais pasibaigusiais metais Savivaldybės biudžeto balanso rodiklis faktiškai nukrypsta nuo Savivaldybės biudžeto balanso rodiklio, atitinkančio nustatytą biudžeto sudarymo taisyklę, Savivaldybė ne daugiau kaip per dvejus metus turi visiškai kompensuoti šį nukrypimą.

Taip pat Savivaldybė turi siekti, kad nedidėtų įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms grąžinti) metų gale, palyginus su praėjusių metų įsiskolinimu metų gale¹². Pagal finansinės apskaitos duomenis, Savivaldybės įsiskolinimas 2022 m. sausio 1 d. buvo 704,0 tūkst. Eur, 2023 m. sausio 1 d. padidėjo 40 proc. ir siekė 1780,8 tūkst. Eur. Nebuvo užtikrintas Finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatų, dėl įsiskolinimų mažinimo, įgyvendinimas.

Skolinimosi pagrindimas

Savivaldybės 2023–2025 m. strateginiame veiklos plane¹³ yra suplanuotas investicijų projektų vykdymas 2023 metais. Skolintomis lėšomis planuojama finansuoti šiuos projektus:

1. Sporto ir sveikatingumo komplekso Biržuose, J. Basanavičiaus g. 69A, statyba, I etapas, numatoma lėšų suma – 600 000 Eur;

⁹ Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas, 2014-11-06, Nr. XII-1289, 4 str.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengtas ir viešai 2022-12-21 paskelbtas 2022–2025 m. ekonominės raidos scenarijus, dėl kurio Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė 2022-12-28 pateikė išvadą Nr. BPE-10.

¹¹ Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymo, 2014-11-06, Nr. XII-1289, 4 straipsnio 8 dalis.

¹² Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, 2022-11-22 Nr. XIV-1556, 13 straipsnio 3 dalis.

¹³ Patvirtintas Biržų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. T-1 „Dėl Biržų rajono savivaldybės 2023-2025 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (su pakeitimais).

2. Biržų miesto viešųjų erdvių buvusioje estrados teritorijoje ir piliavietės teritorijoje su prieigomis modernizavimas, kuriant papildomus ir stiprinant esamus traukos centrus, numatoma lėšų suma – 705 575 Eur;

3. Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone, numatoma lėšų suma – 165 225 Eur;

4. Biržų rajono Agluonos ir Juodupės sausinimo sistemų dalies melioracijos griovių ir juose esančių hidrotechnikos įrenginių rekonstravimas, numatoma lėšų suma – 91 000 Eur;

5. Biržų rajono Širvėnos seniūnijos dalies melioracijos griovių ir juose esančių hidrotechnikos įrenginių rekonstravimas, numatoma lėšų suma – 98 200 Eur.

Tvirtinant Savivaldybės 2023 metų biudžetą, Savivaldybės tarybos sprendimu¹⁴ patvirtinti Savivaldybės administracijai 2023 metų biudžeto asignavimai investicijų projektams finansuoti paskirstymas pagal investicinius projektus pagal finansavimo šaltinius (6 priedas). Į projektų sąrašą yra įtraukti investiciniai projektai, dėl kurių yra planuojama imti ilgalaikę paskolą.

Prisiimti įsipareigojimus pagal paskolų sutartis yra Savivaldybės skolinimasi reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyta skolinimosi forma. Savivaldybės administracijos nurodyta planuojamos imti 1 660,0 tūkst. Eur ilgalaikės paskolos naudojimo paskirtis atitinka teisės aktų nuostatas – investicijų projektams finansuoti.

Išvada

Biržų rajono savivaldybė gali imti 1 660 000 Eur (vieno milijono šešių šimtų šešiasdešimt tūkstančių eurų) ilgalaikę paskolą investicijų projektams finansuoti, laikantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme numatytų ir Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytų savivaldybės skolos, skolinimosi ir garantijų limitų.

Savivaldybės kontrolierė

Žaneta Eriksonienė

¹⁴ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. sausio 26 d. sprendimu Nr. T-2 „Dėl Biržų rajono savivaldybės 2023 metų biudžeto patvirtinimo“ (su pakeitimais).